

COMMISSION DE LA SANTÉ
PUBLIQUE, DE
L'ENVIRONNEMENT ET DU
RENOUVEAU DE LA SOCIÉTÉ

COMMISSIE VOOR DE
VOLKSGEZONDHEID, HET
LEEFMILIEU EN DE
MAATSCHAPPELIJKE
HERNIEUWING

du

van

MERCREDI 29 FÉVRIER 2012

WOENSDAG 29 FEBRUARI 2012

Matin

Voormiddag

De behandeling van de vragen en interpellaties vangt aan om 10.32 uur. De vergadering wordt voorgezeten door de heer Hans Bonte.

Le développement des questions et interpellations commence à 10.32 heures. La réunion est présidée par M. Hans Bonte.

01 Question de Mme Thérèse Snoy et d'Oppuers au secrétaire d'État à l'Environnement, à l'Énergie et à la Mobilité, adjoint à la ministre de l'Intérieur et de l'Égalité des chances, et secrétaire d'État aux Réformes institutionnelles, adjoint au premier ministre, sur "la présence d'aluminium dans les aliments et additifs" (n° 9421)

01 Vraag van mevrouw Thérèse Snoy et d'Oppuers aan de staatssecretaris voor Leefmilieu, Energie en Mobiliteit, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en Gelijke Kansen, en staatssecretaris voor Staatshervorming, toegevoegd aan de eerste minister, over "de aanwezigheid van aluminium in voedingsmiddelen en additieven" (nr. 9421)

01.01 **Thérèse Snoy et d'Oppuers** (Ecolo-Groen): Monsieur le président, madame la ministre, la RTBF a présenté récemment un reportage sur les risques engendrés par la présence d'aluminium dans certains produits quotidiens. En effet, outre les canettes, barquettes contenant des plats et feuilles d'aluminium pour aliments, certains autres produits couramment utilisés, comme les dentifrices, les céréales, les charcuteries, les déodorants ou les prothèses dentaires comporteraient aussi une certaine dose d'aluminium. C'est principalement lorsque l'on chauffe les aliments dans leur contenant en métal que l'aluminium migre vers les produits alimentaires, et plus encore lorsqu'il s'agit d'aliments acides.

On soupçonne cet aluminium de provoquer des maladies chez certaines personnes affaiblies, d'être un facteur jouant un rôle prépondérant dans le développement de la maladie d'Alzheimer et de provoquer des cancers du sein.

Si aucune étude ne confirme pour le moment ces hypothèses, les scientifiques recommandent pourtant la plus grande prudence dans l'utilisation de ces produits et d'en éviter l'usage si nous en avons la possibilité.

Madame la ministre, quelles mesures comptez-vous prendre pour vérifier dans quels produits l'aluminium peut migrer vers le corps humain? Quels sont les risques auxquels nous sommes exposés?

01.02 **Sabine Laruelle**, ministre: Monsieur le président, chère collègue, je réponds ici en mon nom, mais aussi au nom de M. Wathelet. En effet, vous avez également adressé cette question à ce dernier, et nous avons convenu que j'y répondrai au nom des deux.

Le risque d'absorption d'aluminium par le corps humain est lié à sa présence dans différents éléments tels que l'alimentation, les matériaux pour le contact alimentaire ou encore les cosmétiques.

Pour ce qui concerne l'alimentation, à l'heure actuelle, les conditions d'utilisation des additifs alimentaires contenant de l'aluminium sont réglementées par deux arrêtés royaux qui découlent de la transposition de directives européennes.

En date du 4 juillet 2011 et du 23 novembre 2011, deux règlements européens fixant les spécifications des compositions des additifs alimentaires ont été adoptés. Pour certains additifs, des critères de pureté sont définis de sorte que leur contamination par l'aluminium est limitée.

Trois des silicates d'aluminium – E556, E558 et E559 – qui pouvaient être utilisés auparavant comme anti-agglomérants dans certains aliments ont été retirés de la liste des additifs autorisés.

Ces deux règlements ne sont pas encore publiés et ne deviendront applicables qu'à l'issue d'une période transitoire. La Belgique a voté en faveur de ces deux règlements. Elle a toujours été favorable à la limitation des autorisations, les limites proposées garantissant, selon les spécialistes, la sécurité des consommateurs.

Un projet de recherches intitulé ALUFOOD, effectué par l'Institut de la Santé publique, examine actuellement l'absorption réelle en aluminium par les consommateurs belges par le biais de l'alimentation. Les premiers résultats semblent encourageants, mais cette étude n'est pas encore terminée; elle le sera dans le courant de l'année 2013.

En ce qui concerne les matériaux destinés au contact alimentaire, les conditionnements contenant de l'aluminium sont généralement recouverts d'un vernis protecteur empêchant la migration de l'aluminium dans la denrée alimentaire.

Par ailleurs, il existe des recommandations d'étiquetage pour informer les consommateurs sur les modalités d'utilisation sûre de ce type de matériau. Aucune limite légale n'existe à l'état actuel.

Le groupe d'experts du Conseil de l'Europe en matière de matériaux destinés au contact alimentaire, présidé par la Belgique depuis trois ans, travaille activement à la rédaction d'un texte normatif concernant les métaux et alliages. Ce texte est en voie de finalisation et fera l'objet d'une transposition en droit belge. Il propose de déterminer une limite maximale pour les métaux utilisés dans la fabrication d'emballages alimentaires, en ce compris l'aluminium. Nous espérons que ce texte sera approuvé cette année afin de le transposer rapidement en droit belge.

En ce qui concerne l'usage non alimentaire de l'aluminium, Mme Onkelinx vous répondra pour tous les aspects relatifs à la santé.

01.03 Thérèse Snoy et d'Oppuers (Ecolo-Groen): Madame la ministre, je vous remercie pour vos réponses. Effectivement, il reste encore beaucoup à faire, même si, en matière d'additifs, vous m'avez cité des règlements, que je consulterai par ailleurs.

En ce qui concerne les emballages alimentaires, on ne peut malheureusement garantir la façon dont les personnes les utilisent. Par conséquent, une norme s'avère nécessaire à cet égard.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

02 Vraag van mevrouw Reinilde Van Moer aan de minister van Middenstand, Kmo's, Zelfstandigen en Landbouw over "de controles op kerstmarkten door het FAVV" (nr. 9486)

02 Question de Mme Reinilde Van Moer à la ministre des Classes moyennes, des PME, des Indépendants et de l'Agriculture sur "les contrôles effectués par l'AFSCA sur les marchés de Noël" (n° 9486)

02.01 Reinilde Van Moer (N-VA): Mevrouw de staatssecretaris, men zou het op dit moment niet meer zeggen, maar wanneer u mijn vraag leest, ziet u dat het tijd is om iets over Kerstmis te vragen. Uit de cijfers over de controles van het FAVV inzake voedselveiligheid op kerstmarkten, die u recent vrijgaf, komen enkele opvallende zaken naar voren. Zo werd er geen enkele controle verricht in Brussel, nochtans de grootste kerstmarkt van het land. Daartegenover kon de kerstmarkt van een klein Henegouws dorpje met enkele honderden inwoners wel rekenen op een controle. In Vlaanderen werd er op 6 januari gecontroleerd in Gent en Leuven. Ik weet heel zeker dat er op dat moment geen kerstmarkt meer was in Leuven. Ik denk dat dat ook in Gent het geval was, maar ik weet dat niet voor honderd procent zeker.

Er is geen enkele actie georganiseerd naar aanleiding van de kerstmarkten. Wel werden er standcontroles

uitgevoerd bij ambulante operatoren. Is het niet nodig om toch een gestructureerde aanpak specifiek voor kerstmarkten op poten te zetten? In de kerstperiode worden immers alsmaar vaker kerstmarkten georganiseerd met meer en meer bezoekers. Vindt u het normaal dat er in Brussel geen enkele controle werd uitgevoerd?

02.02 Minister **Sabine Laruelle**: Mijnheer de voorzitter, in 2011 heeft het FAVV ervoor gekozen geen speciale actie op kerstmarkten op te zetten. Het FAVV controleert die wel, net als alle in de voedselketen actieve operatoren. In 2011 voerde het FAVV 96 controles uit op kerstmarkten, en niet alleen in Vlaanderen. Daarnaast heeft het in 2011 ook andere markten in Brussel gecontroleerd, met name de Zuidmarkt op 13 maart en op 31 juli, de markt op het Jourdanplein in Etterbeek op zondag 8 mei en de middeleeuwse markt in Etterbeek op zaterdag 11 juni.

In 2012 zal het FAVV de burgemeesters van de steden en gemeenten waar kerstmarkten en andere festivals plaatsvinden, vragen om ten behoeve van de operatoren voorafgaand aan de controles een duidelijke opleiding te organiseren in samenwerking met het FAVV. Er zal dan uitleg worden gegeven bij de vereiste registratie of toelating en bij de naleving van de algemene hygiënevoorschriften. De burgemeesters moeten erover waken dat de operatoren die niet bij het FAVV zijn geregistreerd, geen standplaats krijgen op de kerstmarkt of enig ander evenement.

02.03 **Reinilde Van Moer** (N-VA): Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb helemaal niet willen suggereren dat er alleen in Vlaanderen werd gecontroleerd. Het viel mij alleen op dat er in twee steden niet werd gecontroleerd en in een dorp wel. Er worden alsmaar vaker kerstmarkten georganiseerd. Misschien is het nodig een gestructureerde aanpak te organiseren. Het is nog maar eind februari en dus nog lang voor Kerstmis. Er is nog tijd een en ander op poten te zetten.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

03 **Samengevoegde vragen van**

- de heer **Luk Van Biesen** aan de minister van Middenstand, Kmo's, Zelfstandigen en Landbouw over "voedselhulp" (nr. 9347)

- mevrouw **Liesbeth Van der Auwera** aan de minister van Middenstand, Kmo's, Zelfstandigen en Landbouw over "de voedselbanken" (nr. 9470)

03 **Questions jointes de**

- **M. Luk Van Biesen** à la ministre des Classes moyennes, des PME, des Indépendants et de l'Agriculture sur "l'aide alimentaire" (n° 9347)

- **Mme Liesbeth Van der Auwera** à la ministre des Classes moyennes, des PME, des Indépendants et de l'Agriculture sur "les banques alimentaires" (n° 9470)

03.01 **Luk Van Biesen** (Open Vld): Mevrouw de minister, ik was verwonderd toen ik de informatie kreeg dat de vraag naar voedselhulp in België alle records breekt: reeds 117 440 landgenoten zijn afhankelijk van voedselhulp, een stijging met meer dan 3 000 op 1 jaar tijd. Men spreekt ook over een totaal van 13 385 ton voedsel, een heel pakket. Hoe kan dat eigenlijk in een van de rijkste landen van de Europese Unie en van de wereld? Hoe zit dat dan met ons sociaal model? Is er ergens een probleem met het welvaartsmodel waarop we zo fier zijn in dit land? Ik heb voor u enkele concrete vragen daarover.

Wat is het profiel van de mensen die het meest beroep doen op de voedselbanken? Is er een verandering in dat profiel? De helft van het voedsel komt van de Europese Unie. Vanwaar komt dan de andere helft? Is er een aantoonbare reden waarom de overschotten van de warenhuizen alsmaar kleiner worden, zoals gesteld? Dat is toch ook een element daarin. Wat zullen de gevolgen zijn indien op Europees niveau wordt beslist om de voedselhulp te verminderen of zelfs af te schaffen? Daar is immers sprake van.

In welke bijkomende maatregelen voorziet u om dit schrijnende voedseltekort te verhelpen? Voedselhulp voor 117 000 Belgen, daar sta ik toch van te kijken. Ik heb niet veel ervaring met OCMW's, ik zie dat wellicht met een andere bril, maar het verwondert mij: het tast immers ons sociaal weefsel aan.

03.02 **Liesbeth Van der Auwera** (CD&V): Mevrouw de minister, uit wat ik de laatste maanden in de pers heb gelezen, moet ik vaststellen dat hoe langer hoe meer landgenoten voor elementaire basisbehoeften zoals voedsel, een beroep moeten doen op de voedselbanken.

Het Europees programma voor voedselhulp aan de minstbedeelden maakt het mogelijk om voor een zeer redelijke kostprijs van 500 miljoen euro, dat is 1 % van het totale budget voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid, voedselhulp te verlenen aan 18 miljoen mensen in de 20 lidstaten die aan dit programma deelnemen.

Het Europees Hof heeft nu bepaald dat vanuit het landbouwbeleid alleen in natura steun mag worden verleend uit bijvoorbeeld de graan- en melkvoorraden. Het Europees Hof rekent het uitdelen van voedseloverschotten tot het Europees Landbouwbeleid, maar als er een financieringsplicht uit voortvloeit ten aanzien van de voedselbanken, valt dit volgens de rechters onder het sociaal beleid, een bevoegdheid van de lidstaten. Hierdoor blijft er van het oorspronkelijk budget van 500 miljoen euro nog maar 113 miljoen euro over.

Mevrouw de minister, ik heb hierover een aantal vragen naar cijfers, die u mij desgevallend ook schriftelijk mag bezorgen.

Hoeveel personen deden de afgelopen jaren een beroep op de hulp van voedselbanken? Hoeveel gezinnen zijn afhankelijk van deze hulp en hoe wordt dit berekend?

Hoe is de hulp verspreid over de 9 Belgische voedselbanken? Hoeveel voedsel halen deze 9 voedselbanken samen uit het programma van de Europese Unie en welk bedrag betekent dit in euro?

Net als collega Van Biesen wil ik weten of er een trend waarneembaar is wat het aantal betreft als de aard van de personen die worden geholpen door de Voedselbanken.

Wat zijn de gevolgen van de uitspraak van het Europees Hof voor de Belgische voedselbanken? Welk actieplan voorziet u om de werking van de voedselbanken te blijven garanderen indien de lidstaten bevoegd worden? Wat zullen de budgetten hiervoor zijn en onder welke budgetten zal dit worden vooropgesteld?

Hebt u hierover reeds overleg gepleegd met uw collega's van Armoedebeleid en/of Cohesiebeleid? Hoe verliep het overleg met de Europese Unie?

03.03 Minister **Sabine Laruelle**: Mijnheer de voorzitter, collega's, bij wijze van inleiding op mijn antwoord wil ik u erop wijzen dat het BIRB de Europese steun geleverd in het kader van het Europees voedselprogramma aan de meest behoeftigen beheert en dat enkel dat aspect onder mijn bevoegdheid valt. De rest behoort tot de bevoegdheid van de Gewesten en van mijn gewestelijke collega bevoegd voor Landbouw.

Na afloop van de debatten van 15 december 2011 heeft de Europese Raad van Ministers van Landbouw besloten het Europees voedselhulpprogramma ten behoeve van de meest behoeftigen – PEAD – voort te zetten in 2012 en 2013 via budgetten afkomstig uit het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Ik had gepleit voor de verlenging van dit programma en ben dus blij met deze beslissing.

Het huidig budget van PEAD bedraagt 500 miljoen euro per jaar, waarvan 11 miljoen euro naar België gaat.

De producten die via dit programma ter beschikking worden gesteld van de meest behoeftigen worden verdeeld via de Belgische voedselbanken, andere zelfstandige liefdadigheidsinstellingen en de OCMW's.

Ik beschik nog niet over de definitieve cijfers voor 2011, maar het aantal personen dat die indirect door het BIRB verdeelde producten heeft kunnen genieten, bedroeg 224 125 in 2010 en 214 395 in 2009. Voor meer dan 50 % onder hen gebeurde dat via de voedselbanken, namelijk voor 115 800 in 2010 in vergelijking met 114 900 in 2009. Deze cijfers zijn beschikbaar op de website www.foodbanks.be. Voor de berekening van de producten van de Europese Unie baseert het BIRB zich op een gemiddelde samenstelling van 3,5 personen per gezin waardoor het aantal geholpen gezinnen dus ongeveer 64 000 bedraagt.

In 2011 hebben de voedselbanken 7 478 ton voedsel gekregen via het Europees hulpprogramma op een totaal van 13 385 ton, of meer dan 55 %. Dat houdt een verhoging in van bijna 40 % in vergelijking met het jaar 2008. Voor 2012-2013 zou het volume geleverd door dat programma hetzelfde moeten blijven. Wat de bedragen aangaat, gaat het om een waarde van ongeveer 5,5 miljoen euro op een totaalbedrag van 11 miljoen euro dat wordt toegekend aan België.

Voor de verdeling onder de 9 voedselbanken nodig ik u uit om rechtstreeks contact met hen op te nemen. Ik

heb alleen het algemene bedrag voor de voedselbanken maar niet de verdeling tussen de 9 voedselbanken.

Naar aanleiding van het arrest van het Europees Hof van Justitie zijn er momenteel debatten aan de gang op Europees niveau inzake de financiering van de voedselhulp aan de meest behoeftige bevolkingsgroepen voor de periode 2014-2020 via andere middelen dan de middelen die gewijd zijn aan het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Er werd tot nu toe nog niets beslist.

Persoonlijk zal ik de initiatieven ondersteunen die het mogelijk zullen maken om een niveau van Europese steun te behouden dat gelijk is aan het huidige, ongeacht of de budgettaire steun er komt.

Dat kan uit het sociale budget of uit het landbouwbudget komen. Dat is niet het belangrijkste. Het belangrijkste is de 500 miljoen euro om de behoeftigen op Europees vlak te helpen.

Het is aan de bevoegde Gewesten en federale minister om oplossingen te vinden voor de compensatie van een vermindering van de steun als die er na 2013 zou komen. Ik heb hen daar al over aangeschreven toen er sprake was van een vermindering van de steun vanaf dit jaar.

Ik heb overleg georganiseerd tussen het FAVV en de andere actoren uit de voedselketen om een optimaal gebruik mogelijk te maken van onverkochte goederen en dus de strijd aan te gaan tegen de verspilling. Over deze problematiek heb ik al met mevrouw Snoy gesproken. Er moet een duidelijkere definitie van de begrippen "uiterste consumptiedatum" en "minimale houdbaarheidsdatum" komen. Bij voorkeur zouden ze vervangen moeten worden door "te gebruiken tot". Dat zou het mogelijk moeten maken om een grotere hoeveelheid levensmiddelen ter beschikking te stellen van de voedselbanken en andere liefdadigheidsinstellingen ten voordele van de zwaksten in onze samenleving. Daarbij wordt een zelfde sanitair niveau gewaarborgd omdat er geen sprake kan zijn van een voedselveiligheid met twee snelheden.

03.04 Luk Van Biesen (Open Vld): Ik zal het antwoord nog eens rustig bekijken maar ik denk dat we op dezelfde lijn zitten. Middels een goed overleg met de Gewesten moeten we deze problematiek beheren.

03.05 Liesbeth Van der Auwera (CD&V): Ik ben blij met uw antwoord. Het is vaak schrijnend. Laatst was er nog commotie in de zaak waarbij men overschotten uit containers wegnam. Voor veel gezinnen is het erg dramatisch. Het is zeker de taak van de overheid om erover te waken dat iedereen in onze samenleving behoorlijk voedsel kan krijgen.

Ik kom de cijfers halen.

De **voorzitter**: Mag ik suggereren om de cijfers ook ter beschikking te stellen van het secretariaat zodat ze ook in de publicatie zitten? Ik veronderstel dat de collega's graag hebben dat het officiële cijfers zijn.

03.06 Minister Sabine Laruelle: Ik maak een kopie voor mijnheer Van Biesen en een voor het secretariaat. De kopie voor mevrouw Snoy is in het Frans.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

04 Question de M. Luc Gustin à la ministre des Classes moyennes, des PME, des Indépendants et de l'Agriculture sur "les risques pour la santé de l'abus de consommation de poisson" (n° 9601)

04 Vraag van de heer Luc Gustin aan de minister van Middenstand, Kmo's, Zelfstandigen en Landbouw over "de gezondheidsrisico's van een te hoge visconsumptie" (nr. 9601)

04.01 Luc Gustin (MR): Monsieur le président, madame la ministre, pas un jour ne se passe sans qu'un article de presse concernant notre alimentation ne nous mette en garde sur les conséquences qu'engendre un mauvais choix alimentaire directement lié aux risques encourus pour notre santé.

Plusieurs études ont démontré un effet protecteur de la consommation du poisson sur les maladies cardiovasculaires, certains cancers et sur le développement du cerveau, effet attribué à la présence d'acide gras oméga 3.

Certaines études démontrent également que les bénéfices de la consommation du poisson sont tellement

importants qu'ils contrebalancent les risques liés aux problèmes de contamination dus à la présence de substances chimiques. *A contrario*, certains chercheurs ont mis en avant les effets nocifs de la dioxine, des métaux lourds, comme le mercure, contenus dans le poisson et qui augmenteraient considérablement le taux de toxicité de notre alimentation.

En finalité, à la lecture des différents articles de presse, force est de constater que le lecteur ne peut se faire une opinion claire sur la fiabilité de la qualité de certains produits de notre pêche.

Madame la ministre, afin de rassurer le consommateur, pouvez-vous m'informer si des contrôles de qualité et de toxicité sont faits à l'arrivage des produits de la mer avant qu'ils ne soient mis sur le marché de la distribution?

04.02 Sabine Laruelle, ministre: Monsieur le président, cher collègue, l'AFSCA contrôle chaque année les contaminants chimiques dans les produits marins. Des échantillons de poissons, de mollusques et de fruits de mer sont prélevés à différents stades de la chaîne alimentaire: dès leur arrivée dans les minques, lors de leur transformation ou encore au moment de leur distribution. Les produits importés sont également contrôlés.

De nombreuses analyses ont lieu pour déterminer la teneur en métaux lourds: plomb, cadmium, mercure, PCB (dioxine et hydrocarbures aromatiques polycycliques) pour lesquels il existe des normes à ne pas dépasser. D'autres composés chimiques tels que le tributylétain, le benzène et les matières perfluorées sont aussi examinés.

En 2010, sur les 712 analyses effectuées relatives aux produits belges de la pêche, seules cinq n'étaient pas conformes – soit moins de 1 %. En outre, sur 13 401 envois présentés à l'importation, 70 ont été refusés pour diverses raisons, parmi lesquelles le dépassement de certaines normes.

Donc, les résultats des contrôles sont plutôt rassurants. Je ne suis pas ministre de la Santé publique, mais je sais qu'il faut évidemment varier les sources d'alimentation.

04.03 Luc Gustin (MR): Madame la ministre, je vous remercie. Au regard de différents articles parus dans la presse, votre réponse est particulièrement rassurante pour les consommateurs. Je pense qu'il faudrait répercuter ces précisions dans les médias et permettre ainsi d'analyser plus objectivement ce problème de contamination éventuelle de certaines denrées alimentaires.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

*La réunion publique de commission est levée à 10.58 heures.
De openbare commissievergadering wordt gesloten om 10.58 uur.*